

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 25, 01402 Vilnius, tel. (8 5) 262 6751, faks. (8 5) 279 1466, el. p. tarnyba@vvttat.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188770044.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
El. p. rastine@tm.lt

2022-06-16 Nr. 4E-4934
Į 2022-06-06 Nr. 22-8421, Nr. 22-8422, Nr. 22-8423

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba per Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemę derinimui gavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 13¹, 30, 32, 33, 34 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo bei Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo Nr. X-1809 priedo pakeitimo ir papildymo devintuoju⁶ skirsniu įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektą Nr. 22-8423 (toliau – Projektas Nr. 22-8423), Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 13¹, 30, 32, 33, 34 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą Nr. 22-8421 (toliau – Projektas Nr. 22-8421) ir Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo Nr. X-1809 priedo pakeitimo ir papildymo devintuoju⁶ skirsniu įstatymo projektą Nr. 22-8422 (toliau – Projektas Nr. 22-8422).

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo (toliau – Vartotojų teisių apsaugos įstatymas) 12 straipsnio 1 dalies 4 punktu, įvertinusi minėtus teisės aktų projektus, pagal kompetenciją teikia pastabas dėl Projekte Nr. 22-8421 pateiktų siūlymų.

Pažymėtina, jog Projektas Nr. 22-8421 parengtas, siekiant užtikrinti 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2020/1828 dėl atstovaujamojo ieškinių siekiant apsaugoti vartotojų kolektyvinius interesus, kuria panaikinama Direktyva 2009/22/EB (toliau – Direktyva (ES) 2020/1828), nuostatų perkėlimą į nacionalinę teisę. Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 30–34 straipsniuose, įgyvendinančiuose 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus (toliau – Direktyva 2009/22/EB), kurią Direktyva (ES) 2020/1828 panaikina, yra reglamentuojami vartotojų viešojo intereso gynimo ypatumai. Projekto Nr. 22-8421 3 straipsnyje, kuriuo siūloma pakeisti Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 32 straipsnį, yra įtvirtinamas subjektų, turinčių teisę pareikšti ieškinį Lietuvos Respublikos teisme dėl vartotojų viešojo intereso gynimo, sąrašas, o Projekto Nr. 22-8421 4 straipsnyje, kuriuo siūloma pakeisti Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 33 straipsnį – subjektų, kuriems suteikiami įgaliojimai pareikšti ieškinį dėl vartotojų kolektyvinių interesų gynimo kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse, sąrašas. Paminėtina, jog siūlomuose pakeitimuose Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba yra įtvirtinama kaip subjektas, turintis teisę pareikšti ieškinį Lietuvos Respublikos teisme dėl vartotojų viešojo intereso gynimo (dėl verslininko veiksmų ar neveikimo nutraukimo ar jų uždraudimo) ir dėl vartotojų kolektyvinių interesų gynimo Europos Sąjungos valstybėse narėse.

Direktyvos (ES) 2020/1828 13 konstatuojamojoje dalyje, numatyta, jog šiuolaikiniame pasaulyje vartotojai veikia vis platesnėje ir labiau skaitmeninamoje rinkoje, o siekiant užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą reikia, kad tokiose srityse kaip duomenų apsauga, finansinės paslaugos, kelionės ir turizmas, energetika ir telekomunikacijos, bei bendrosios vartotojų teisės, būtų taikoma Direktyva (ES) 2020/1828, be kita ko, didėjant finansinių ir investicinių, skaitmeninių paslaugų paklausai tarp vartotojų, tose srityse taip pat svarbu gerinti vartotojų teisės vykdymo užtikrinimą. Lydraštyje dėl įstatymų projektų, įgyvendinančių Direktyvą (ES) 2020/1828 yra numatyta, jog ši direktyva nustato taisykles, siekiant, kad atstovaujamojo ieškinio mechanizmas, skirtas apsaugoti vartotojų kolektyvinius interesus, būtų prieinamas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, kartu nustatant apsaugos priemones, jog būtų išvengta piktnaudžiavimo procesu.

Paminėtina, jog Direktyva (ES) 2020/1828 taikoma atstovaujamiesiems ieškiniams, pareikštiems dėl verslo subjektų padarytų šios direktyvos I priede nurodytų ES teisės nuostatų pažeidimų, kuriais daroma ar gali būti padaryta žala vartotojų kolektyviniams interesams. Direktyvos (ES) 2020/1828 I priede nurodyti 66 Europos Sąjungos teisės aktai, apimantys vartotojų kolektyvinius interesus įvairiose veiklos srityse (t. y. yra apimami ne tik horizontalaus pobūdžio vartotojų apsaugos teisės aktai, bet ir teisės aktai, be kita ko, reglamentuojantys informacinės visuomenės paslaugas, elektroninių ryšių paslaugas, finansines paslaugas, maisto saugą, cheminių medžiagų tvarkymą, energijos tiekimą, medicinos priemonių ir kiti suderintų gaminių tiekimą rinkai, asmens duomenų apsaugą ir kt.). Pastebėtina, jog Direktyva 2009/22/EB taikoma ieškiniams, kuriais siekiama ginti I priede išvardytuose Sąjungos aktuose nurodytus kolektyvinius vartotojų interesus, siekiant užtikrinti sklandų vidaus rinkos veikimą. Matyti, jog Direktyvos 2009/22/EB I priede yra nurodyta 17 Europos Sąjungos teisės aktų, apimančių vartotojų kolektyvinius interesus, daugiausia „klasikinių“ vartotojų teisių veiklos srityje. Taigi, sistemiškai vertinant Direktyvos (ES) 2020/1828 bei Direktyvos 2009/22/EB minėtuose prieduose nurodytus Europos Sąjungos teisės aktus, apimančius vartotojų kolektyvinius interesus įvairiose veiklos srityse, darytina išvada, jog Direktyva (ES) 2020/1828 yra daugiau kaip tris kartus išplečiamas teisės aktų (sričių), dėl kurių nuostatų pažeidimų galėtų būti pareikštas ieškinys, sąrašas. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, pastebėtina, jog Projekto Nr. 22-8421 numatomais pakeitimais subjektų, įgaliojamų pateikti ieškinius dėl viešojo intereso gynimo, sąrašas yra labai siauras – tai iš esmės Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba ir įgaliosios vartotojų asociacijos. Nors, pastebėtina, Projekto Nr. 22-8421 3 straipsnyje numatyta, kad Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 32 straipsnyje nurodytas kompetentingų subjektų sąrašas nėra baigtinis, t. y. įstatymas numato, jog ieškinį dėl vartotojų viešojo intereso gynimo dėl verslininko veiksmų ar neveikimo nutraukimo ar jų uždraudimo turės teisę pateikti ir vartotojų interesams atstovaujanti organizacija, valdžios institucija ar kitas viešasis subjektas (kitos Europos Sąjungos valstybės narės paskirtas ieškiniams pareikšti pagal Direktyvą (ES) 2020/1828 ir nurodytas Europos Komisijos pagal šią direktyvą paskelbtame kompetentingų subjektų sąrašė), ir kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatyti subjektai, tačiau pabrėžtina, jog kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose nėra aiškiai įvardinti subjektai, turintys teisę reikšti ieškinius dėl viešojo intereso gynimo Direktyvos (ES) 2020/1828 reguliavimo srityse, o, kaip matyti, iš kartu su Projektu Nr. 22-8421 pateiktų lydimųjų dokumentų, priėmus įstatymų projektus, poreikis keisti kitus galiojančius įstatymus nėra numatomas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, atkreiptinas dėmesys, jog nėra aiški Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos įgaliojimų apimtis, įgyvendinant siūlomą teisinį reguliavimą, t. y. nėra aišku, ar Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba būtų įpareigojama teikti minėtus ieškinius jai priskirtos kompetencijos srityse, ar ji, vadovaujantis keičiamo teisinio reguliavimo kontekste būtų įgaliota teikti ieškinius dėl visų 66 Direktyvos (ES) 2020/1828 I priede nurodytų Europos Sąjungos teisės aktų pažeidimų (įskaitant kitoms institucijoms priskirtose kompetencijos srityse). Pažymėtina ir tai, kad pastaruoju atveju, t. y. laikant, kad būtų Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba turėtų teikti ieškinį dėl pažeidimų, nustatytų kitų valstybės institucijų reguliavimo srityse, būtų neaiški viešojo intereso gynimo įgyvendinimo procedūra ir, be kita ko, abejotina Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos, kaip ieškovės, galimybė tinkamai atstovauti nacionaliniuose ar Europos Sąjungos teismuose (ar kitose institucijose), ginant viešąjį interesą. Paminėtina, jog dalis

Direktyvos (ES) 2020/1828 I priede nurodytų teisės aktų reguliuojamos sritys yra itin specifinės, reikalaujančios specialių žinių, ypatingo tiek teisinio reguliavimo, tiek teisės taikymo išmanymo. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba veikia jai suteiktų įgaliojimų ribose ir savo funkcijas atlieka jai pavestose srityse bei nekontroliuoja sričių, kurių priežiūra priskirta kitų institucijų kompetencijai. Taigi, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba neturi tam tikrų specialių žinių kitoms valstybės įstaigoms priskirtose srityse (pavyzdžiui, finansinių ir investicinių paslaugų, duomenų apsaugos srityje ir kt.), todėl neturėtų objektyvios galimybės nei galimam teisės aktų pažeidimui įvertinti, nei ieškiniui pareikšti, nei kolektyviniams vartotojų interesams tinkamai apginti.

Papildomai pastebėtina, jog Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 22 straipsnio 1 dalis numato vartojimo ginčus nagrinėjančias institucijas, be kita ko, Lietuvos bankas, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba. Taigi, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos kompetencija vartotojų teisių apsaugos srityje nėra neribota ir visas vartojimo sritis apimanti. Nėra aišku, kodėl Projekte Nr. 22-8421 aiškiai įvardinama Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, kaip institucija, įgaliota teikti ieškinius dėl viešojo intereso gynimo, tačiau nėra aiškiai nurodomos kitos institucijos pagal jų reguliavimo sritis. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, siūlytina išplėsti ratą institucijų, turinčių teisę pareikšti ieškinius dėl vartotojų viešojo intereso gynimo ir dėl vartotojų kolektyvinių interesų gynimo kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse (dėl verslininko veiksmų ar neveikimo nutraukimo ar jų uždraudimo).

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba informuoja, kad Projektui Nr. 22-8422 ir Projektui Nr. 22-8423 pagal kompetenciją pastabų ir pasiūlymų neturi.

Pagarbiai

Direktorė

Neringa Ulbaitė

